

ПРИПИС ЯК ІНСТРУМЕНТ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ: АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ

NOTE AS A TOOL OF ACTIVITY OF PUBLIC AUTHORITY ENTITIES: ANALYSIS OF LEGISLATIVE REGULATION

Негара Р.В., доктор філософії (PhD) в галузі права,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права
Національний університет «Одеська юридична академія»

Стаття присвячена дослідженню стану законодавчого регулювання припису суб'єкта публічної влади. Встановлено, що припис як інструмент діяльності застосовується: (1) у відносинах, що виникають між суб'єктами публічної влади та приватними особами; (2) у відносинах, що виникають між суб'єктами публічної влади; (3) у внутрішньо організаційних відносинах. Акцентовано увагу на тому, що різновекторність застосування припису як інструменту діяльності обумовлює відсутність їх загального законодавчого регулювання.

Виявлено розширення предметної спрямованості приписів, у зв'язку з чим, приписи виносяться не тільки щодо усунення порушень вимог законодавства, а з інших питань (зокрема, проведення службового розслідування; про притягнення винної особи до встановленої законом відповідальності; з метою припинення виявленого порушення законодавства; вжиття компенсуючих заходів з метою пом'якшення наслідків порушення тощо). Визначено, що питання, з яких можуть виносити приписи відповідними суб'єктами публічної влади охоплюються їх компетенцією (а саме, предметами відання). Констатується, що, як правило, суб'єкти публічної влади уповноважуються виносити приписи з певних питань, віднесених до їх компетенції, які вимагають використання такого інструменту з урахуванням правозастосовної доцільності.

Запропоновано поділ приписів на такі види у залежності від способу впливу на адресата: приписи, що підлягають обов'язковому виконанню (є інструментом, за допомогою якого суб'єкт публічної влади реагує на виявлені порушення вимог законодавства та вимагає від осіб, яким його адресовано, припинити виявлені порушення законодавства та вжити інші заходи) та приписи, що підлягають добровільному виконанню (є інструментом, за допомогою якого суб'єкт публічної влади реагує на виявлені порушення вимог законодавства та спрямовується на надання особі [якою допущено порушення або у діяльності якої порушення виявлено] самостійно усунути виявлені порушення вимог законодавства). З урахуванням цього обґрунтовано, що не усі приписи, що виносяться суб'єктами публічної влади, можна зараховувати до адміністративних актів.

Визначено перспективні напрями подальших наукових досліджень.

Ключові слова: припис; суб'єкт публічної влади; суб'єкт владних повноважень; адміністративний орган; виявлення, розшук та управління активами; законодавство; інструмент публічного адміністрування; адміністративний акт; адміністративна процедура; адміністративні правовідносини; внутрішньо організаційні відносини.

The article is devoted to the study of the state of legislative regulation of the prescription of a subject of public authority. It is established that the prescription as a tool of activity is used: (1) in relations arising between subjects of public authority and private individuals; (2) in relations arising between subjects of public authority; (3) in internal organizational relations. Attention is focused on the fact that the multi-vector nature of the application of the prescription as a tool of activity determines the absence of their general legislative regulation.

An expansion of the subject focus of the regulations has been identified, in connection with which regulations are issued not only on eliminating violations of the requirements of the legislation, but on other issues (in particular, conducting an official investigation; on bringing the guilty person to legal responsibility; in order to stop the identified violation of the legislation; taking compensatory measures to mitigate the consequences of the violation, etc.). It has been determined that the issues on which the relevant subjects of public authority can issue regulations are covered by their competence (namely, the subjects of their jurisdiction). It is noted that, as a rule, subjects of public authority are authorized to issue regulations on certain issues within their competence that require the use of such a tool, taking into account the expediency of law enforcement.

It is proposed to divide regulations into the following types depending on the method of influencing the addressee: regulations subject to mandatory execution (are a tool by which a public authority entity responds to identified violations of legislative requirements and requires the persons to whom it is addressed to cease the identified violations of legislative requirements and take other measures) and regulations subject to voluntary execution (are a tool by which a public authority entity responds to identified violations of legislative requirements and is aimed at providing the person [who committed the violation or in whose activities the violation was detected] with the opportunity to independently eliminate the identified violations of legislative requirements). Taking this into account, it is justified that not all regulations issued by public authority entities can be classified as administrative acts.

Promising directions for further scientific research are identified.

Key words: prescription; subject of public authority; subject of authority; administrative body; identification, search and management of assets; legislation; instrument of public administration; administrative act; administrative procedure; administrative legal relations; internal organizational relations.

Постановка проблеми. Припис як результат владного волевиявлення суб'єктів публічної влади вже тривалий час зустрічається у положеннях законодавства, передусім, у контексті їх уповноваження реагувати на порушення вимог законодавства у відповідних сферах суспільного життя. Тенденцію розширення як кількості суб'єктів публічної влади, уповноважених виносити приписи, так і кількості сфер, у яких цей інструмент застосовується, засвідчує аналіз й новітнього законодавства.

Прийняття Закону України «Про адміністративну процедуру» докорінно змінило засади діяльності суб'єктів публічної влади, у тому числі й порядок застосування ними відповідних інструментів. У свою чергу, у положеннях Закону України «Про адміністративну проце-

дуру» поняття «припис» не вживається. Разом з тим, це не виключає, по-перше, можливості зарахування приписів до категорій, передбачених цим Законом, зокрема адміністративних актів, та, по-друге, поширення сфери дії Закону України «Про адміністративну процедуру» на відносини, у яких виноситься припис. Більше того, навіть, у випадку не поширення положень зазначеного Закону на відповідну сферу, обов'язково слід враховувати положення ч. 2 ст. 3, якими передбачено, що особливості адміністративного провадження для окремих категорій адміністративних справ повинні відповідати принципам адміністративної процедури, визначеним цим Законом, та п. 3 розділу IX «Прикінцеві та перехідні положення», згідно з якими до приведення законодавчих актів у відповідність із цим

Законом вони застосовуються в частині, що не суперечить принципам цього Закону [1]. У відповідності до цього, аналіз стану законодавчого регулювання припису як інструменту діяльності суб'єктів публічної влади видається актуальним.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Правову природу інструментів публічного адміністрування, зокрема адміністративних актів у різних їх проявах, вивчали у своїх працях такі науковці, як: В.Б. Авер'янов, Л.Р. Біла-Тіунова, І.В. Бойко, Т.О. Карабін, С.В. Ківалов, Т.О. Коломосьць, В.К. Колпаков, О.О. Мандюк, О.А. Мілієнко, О.І. Миколенко, А.Ю. Осадчий, Д.В. Приймаченко, О.М. Соловйова, В.П. Тимошук, А.М. Школик та ін. Специфіку застосування припису в діяльності суб'єктів публічної влади досліджували у своїх працях М.Ю. Веселов та О.М. Григоришин [2], В.А. Бондаренко [3], В.Р. Булачек [4], А.В. Денисова [5], В.І. Павленко [6], С.О. Нішимна [7]. Разом з цим, кратне збільшення випадків використання поняття «припис» при визначенні повноважень суб'єктів публічної влади та засад їх діяльності у відповідних сферах суспільного життя, а також подальше оновлення чинного законодавства, у тому числі адміністративно-процедурного, зумовлює необхідність дослідження сучасного стану законодавчого регулювання припису як інструменту суб'єктів публічної влади. У зв'язку з цим, **метою** статті є дослідження нормативних засад припису як інструменту суб'єктів публічної влади.

Виклад основного матеріалу. Припис як інструмент діяльності суб'єктів публічної влади відомий достатньо давно та зустрічається у положеннях законодавства України, прикладами чого є, зокрема такі закони України: «Про захист прав споживачів» [8], «Про охорону навколишнього природного середовища» [9], «Про природно-заповідний фонд України» [10], «Про ветеринарну медицину» [11], «Про охорону праці» [12] тощо. При цьому, у тих законодавчих актах, які були прийняті до набуття Україною незалежності, положення щодо винесення приписів з'явилися вже у період незалежності України.

Загальний аналіз випадків використання поняття «припис» дозволяє виокремити такі групи відносин, у яких його застосовано:

(1) у відносинах, що виникають між суб'єктами публічної влади та приватними особами. Це найбільша група суспільних відносин, оскільки, у переважній більшості випадків суб'єкт публічної влади шляхом винесення припису реагує на порушення приватної особи або у діяльності такої приватної особи. Наприклад, у разі виявлення порушення вимог законодавства Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (АРМА) виносить керівнику відповідного органу, підприємства, установи, організації припис (абз. 1 ч. 2 ст. 10 Закону України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» [13]);

(2) у відносинах, що виникають між суб'єктами публічної влади. Наприклад, у разі виявлення фактів прийняття рішень посадовими особами органів реєстрації з порушенням законодавства, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері реєстрації фізичних осіб (Державна міграційна служба України) направляє відповідному органу реєстрації припис про вжиття необхідних заходів та усунення виявлених порушень, який є обов'язковим до виконання (ч. 3 ст. 30 Закону України «Про надання публічних (електронних публічних) послуг щодо декларування та реєстрації місця проживання в Україні» [14]);

(3) у внутрішньо організаційних відносинах. Наприклад, у сфері охорони праці служба охорони праці підприємства має право видавати керівникам структурних підрозділів підприємства обов'язкові для виконання приписи

щодо усунення наявних недоліків, одержувати від них необхідні відомості, документацію і пояснення з питань охорони праці (ч. 6 ст. 15 Закону України «Про охорону праці» [12]).

Така різновекторність застосування припису зумовлює відсутність загального законодавчого регулювання та плутанину у правозастосуванні норм, що визначають порядок та підстави винесення приписів у різних сферах. Принципово не змінило ситуацію і прийняття Закону України «Про адміністративну процедуру».

В законодавстві України припис як інструмент владного впливу суб'єктів публічної влади, як правило, визначається як обов'язкова до виконання письмова вимога, що надається юридичним і фізичним особам з метою припинення виявленого порушення законодавства та усунення його наслідків. Таким чином, визначаються зокрема приписи з питань ветеринарної медицини (ч. 1 ст. 1 Закону України «Про ветеринарну медицину» [11]), ядерної та радіаційної безпеки (пп. 5 п. 2 Порядку здійснення державного нагляду за дотриманням вимог ядерної та радіаційної безпеки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13.11.2013 № 824 [15]).

Саме такий підхід також було взято за основу під час законодавчого оформлення припису як зовнішньо орієнтованого інструменту діяльності суб'єктів публічної влади у Законі України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» [16], у ч. 8 ст. 7 якого припис визначається як «обов'язкова для виконання у визначені строки письмова вимога посадової особи органу державного нагляду (контролю) суб'єкту господарювання щодо усунення порушень вимог законодавства».

Аналіз чинного законодавства свідчить про розширення предметної спрямованості приписів. У зв'язку з цим, приписи виносяться не тільки щодо усунення порушень вимог законодавства, а й з інших питань (у тому числі не пов'язаних з усуненням порушень вимог законодавства). Наприклад, про проведення службового розслідування (АРМА); про притягнення винної особи до встановленої законом відповідальності (АРМА); про усунення порушень і недоліків в галузі охорони праці, охорони надр, безпечної експлуатації об'єктів підвищеної небезпеки (Держпраці); з метою припинення виявленого порушення законодавства з питань ветеринарної медицини та усунення його наслідків (державні ветеринарні інспектори); з метою припинення виявленого порушення вимог ядерної та радіаційної безпеки, усунення його наслідків або вжиття компенсуючих заходів з метою пом'якшення таких наслідків (державні інспектори з ядерної та радіаційної безпеки) тощо.

Загалом питання, з яких можуть виносити приписи відповідними суб'єктами публічної влади охоплюються їх компетенцією (точніше предметами відання). Це є цілком логічним та відповідає функціональному призначенню цих суб'єктів. Проте, зазвичай, суб'єкти публічної влади уповноважуються видавати приписи з незначної кількості питань, віднесених до їх компетенції, які вимагають використання такого інструменту з урахуванням правозастосовної доцільності. Наприклад, АРМА видає приписи з питань, пов'язаних з проведенням оцінки, веденням обліку та управління активами. Аналіз предметів відання АРМА¹ вказує на те, що з питань, пов'язаних з виявленням та розшуком активів цей центральний орган вико-

¹ Хоча відповідно до ч. 1 ст. 2 Закону України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» [13] Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів є центральним органом виконавчої влади із спеціальним статусом, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері виявлення та розшуку активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні чи у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, та/або у управління активами, на які накладено арешт у кримінальному провадженні чи у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави або які конфісковано у кримінальному провадженні чи стягнено за рішенням суду в дохід держави внаслідок визнання їх необґрунтованими.

навої влади виносити приписи не уповноважений, хоча ймовірність встановлення порушень вимог законодавства під час виявлення та розшуку активів також є високою.

З урахуванням офіційного визначення поняття «припис» В.П. Тимошук розглядаючи розпорядчі документи, передбачені положеннями у Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» включав до них й приписи [17, с. 101]. Про визначення О.О. Мандюком припису індивідуальним адміністративним актом свідчить наведений ним приклад виконання вимог, які містяться в індивідуальному адміністративному акті положень ч. 1 ст. 38 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», в якій врегульовано порядок та підстави видання припису про усунення порушень вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності, будівельних норм і правил з визначенням строку для добровільного виконання припису [18, с. 159-160].

У контексті новітнього законодавства про адміністративну процедуру слід зазначити, що ознаки припису, викладені у ч. 8 ст. 7 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» [16], відповідають ознакам адміністративного акта, що визначені у п. 3 ч. 1 ст. 2 Закону України «Про адміністративну процедуру» [1], оскільки спрямовується на набуття, зміну, припинення чи реалізацію прав та/або обов'язків окремої особи (осіб). Підтвердження цьому знаходимо і в спеціальній літературі. Так, на думку В.Р. Булачек припис, що виноситься уповноваженими посадовими особами поліції, – це обов'язковий для виконання адміністративний акт, винесений від імені поліції, адресований посадовій або фізичній особі, що містить засновані на законодавстві вимоги, пропозиції щодо усунення порушень, виявлених під час проведення контрольних і наглядових заходів [4, с. 44]. До актів застосування норм права відносить припис про усунення порушень вимог законодавства у сфері техногенної та пожежної безпеки С.О. Ніщима [7, с. 172], зазначаючи, що такий юридичний документ є підставою для виникнення у підконтрольного суб'єкта обов'язків [7, с. 173]. Н.В. Білоцерковець зазначає, що адміністративні акти в сфері надання електронних довірчих послуг можуть бути у формі припису наглядового (контролюючого) органу [19, с. 20].

У свою чергу, В.І. Павленко вважає, що припис АРМА характеризують такі ознаки як: 1) винесення у разі виявлення порушення вимог законодавства у частині ведення обліку, проведення оцінки та управління активами; 2) адресованість керівникам органів, підприємств, установ, організацій; 3) обов'язковість до виконання; 4) обов'язковість інформування АРМА про результати виконання припису; 5) настання юридичних наслідків у разі невиконання [6, с. 23]. З урахуванням цих висновків науковець визначає приписи адміністративними актами [6, с. 23].

Водночас, однозначно відносити усі приписи до адміністративних актів, що виносяться суб'єктами публічної влади, навіть, зовнішньоорієнтовані, не можна, оскільки приписи відрізняються між собою у залежності від способу впливу на адресата. Враховуючи це, приписи необхідно поділяти на ті, що підлягають обов'язковому виконанню та ті, що підлягають добровільному виконанню.

Припис, що підлягає обов'язковому виконанню – є інструментом, за допомогою якого суб'єкт публічної влади реагує на виявлені порушення вимог законодавства та вимагає від осіб, яким його адресовано, припинити виявлені порушення законодавства та вжити інші заходи (зокрема, усунення наслідків порушення, визначення причин та умов, що спричинили порушення тощо). Наприклад, АРМА виносить приписи про усунення порушень вимог законодавства з питань, пов'язаних з проведенням оцінки, веденням обліку та управління активами (п. 7 ч. 1 ст. 10 Закону України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» [13]) або про

притягнення винної особи до встановленої законом відповідальності (абз. 1 ч. 2 ст. 10 зазначеного Закону), який є обов'язковим для виконання (абз. 2 ч. 2 ст. 10 зазначеного Закону). При цьому, про результати виконання припису посадова особа, якій його адресовано, інформує АРМА протягом трьох робочих днів з дня одержання припису, якщо більш тривалий строк не визначено у приписі (абз. 2 ч. 2 ст. 10 зазначеного Закону). При цьому, у разі невиконання або неналежного виконання припису АРМА уповноважене складати протоколи про вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 188⁴⁸ Кодексу України про адміністративні правопорушення [20].

Приписи, що підлягають добровільному виконанню – є інструментом, за допомогою якого суб'єкт публічної влади реагує на виявлені порушення вимог законодавства та спрямовується на надання особі (якою допущено порушення або у діяльності якої порушення виявлено) самостійно усунути виявлені порушення вимог законодавства. Наприклад, абз. 1 ч. 1 ст. 38 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» [21] передбачається видання припису про усунення порушень вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності, будівельних норм і правил з визначенням строку для добровільного виконання припису. Таким чином, припис видається для добровільного усунення порушень.

У протилежному випадку, згідно з абз. 2 ч. 1 ст. 38 цього Закону, у разі якщо особа в установлений строк добровільно не виконала вимоги, встановлені у приписі, орган державного архітектурно-будівельного контролю подає позов до адміністративного суду про знесення самочинно збудованого об'єкта та компенсацію витрат, пов'язаних з таким знесенням [21]. Таким чином, невиконання припису є лише підставою для застосування суб'єктом публічної влади іншого способу забезпечення усунення порушень законодавства, без застосування до особи, якій було адресовано припис, заходів адміністративного примусу.

У зв'язку з цим, ознакам адміністративного акта можуть відповідати лише приписи, що підлягають обов'язковому виконанню.

Висновки. У підсумку необхідно зазначити, що припис у чинному законодавстві є важливим інструментом діяльності суб'єктів публічної влади, про що свідчить розширення як кількості суб'єктів публічної влади, уповноважених виносити приписи, так і кількості сфер, у яких цей інструмент застосовується. Виокремлено групи відносин, у яких припис застосовується як інструмент діяльності, зокрема: (1) у відносинах, що виникають між суб'єктами публічної влади та приватними особами; (2) у відносинах, що виникають між суб'єктами публічної влади; (3) у внутрішньо організаційних відносинах.

Встановлено розширення предметної спрямованості приписів, у зв'язку з чим, приписи виносяться не тільки щодо усунення порушень вимог законодавства, а з інших питань (зокрема, проведення службового розслідування; про притягнення винної особи до встановленої законом відповідальності; з метою припинення виявленого порушення законодавства; вжиття компенсуючих заходів з метою пом'якшення наслідків порушення тощо).

Запропоновано поділ приписів на такі види у залежності від способу впливу на адресата: приписи, що підлягають обов'язковому виконанню та приписи, що підлягають добровільному виконанню. З урахуванням цього обґрунтовано, що не усі приписи, що виносяться суб'єктами публічної влади, можна зараховувати до адміністративних актів.

Визначення та характеристика загальних ознак та специфічних рис приписів окремих суб'єктів публічної влади, а також встановлення співвідношення приписів з адміністративними актами є перспективними напрямками подальших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про адміністративну процедуру: Закон України від 17.02.2022 № 2073-IX. Дата оновлення: 15.11.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#top> (дата звернення 15.02.2025).
2. Веселов М.Ю., Григоришин О.М. Правова природа вимоги та припису Державтоінспекції. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. Серія юридична. 2013. Вип. 1. С. 212-220. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvlduvs_2013_1_26 (дата звернення 15.01.2025).
3. Бондаренко В.А. Поняття і зміст правового припису органу Національної поліції. *Соціально-правові студії*. 2020. Вип. 2 (8). С. 21-28. DOI <https://doi.org/10.32518/2617-4162-2020-2-21-28> (дата звернення 15.01.2025).
4. Булачек В.Р. Зміст припису за невиконання законних вимог посадових осіб Національної поліції. *Правові новели*. 2021. № 15. С. 40-46. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prno_2021_15_7 (дата звернення 15.01.2025).
5. Денисова А.В. Повноваження Національного агентства з питань запобігання корупції. *Правові новели*. 2023. № 20. С. 288-295. DOI <https://doi.org/10.32782/ln.2023.20.40> (дата звернення 15.01.2025).
6. Павленко В.І. Загальна характеристика системи інструментів діяльності Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів. *Правова позиція*. 2023. № 4 (41). С. 20-25. DOI <https://doi.org/10.32782/2521-6473.2023-4.4> (дата звернення 15.01.2025).
7. Ніщимна С.О. Юридичні документи, що супроводжують контрольно-наглядову діяльність у сфері техногенної та пожежної безпеки. *Науковий вісник Дніпровського державного університету внутрішніх справ*. 2024. № 2 (129). С. 170-175. URL: <https://er.dpuvs.edu.ua/handle/123456789/14498> (дата звернення 15.02.2025).
8. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 № 1023-XII. Дата оновлення: 24.12.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text> (дата звернення 15.02.2025).
9. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 № 1264-XII. Дата оновлення: 15.11.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text> (дата звернення 15.02.2025).
10. Про природно-заповідний фонд України: Закон України від 16.06.1992 № 2456-XII. Дата оновлення: 01.02.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#top> (дата звернення 15.02.2025).
11. Про ветеринарну медицину: Закон України від 25.06.1992 № 2498-XII. Дата оновлення: 18.01.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2498-12/ed20250118#Text> (дата звернення 15.02.2025).
12. Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 № 2694-XII. Дата оновлення: 01.01.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text> (дата звернення 15.02.2025).
13. Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів: Закон України від 10.11.2015 № 772-VIII. Дата оновлення: 01.01.2025. URL: (дата звернення 15.02.2025).
14. Про надання публічних (електронних публічних) послуг щодо декларування та реєстрації місця проживання в Україні: Закон України від 05.11.2021 № 1871-IX. Дата оновлення: 15.11.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1871-20#top> (дата звернення 15.02.2025).
15. Про затвердження Порядку здійснення державного нагляду за дотриманням вимог ядерної та радіаційної безпеки: постановва Кабінету Міністрів України від 13.11.2013 № 824. Дата оновлення: 02.11.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/824-2013-%D0%BF#Text> (дата звернення 15.02.2025).
16. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 05.04.2007 № 877-V. Дата оновлення: 09.02.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text> (дата звернення 15.02.2025).
17. Тимошук В.П. Адміністративні акти: процедура прийняття та припинення дії: монографія. Київ: Конус-Ю, 2010. 296 с. URL: <https://pravo.org.ua/wp-content/uploads/2020/10/admin-akty-tymoschuk-2010.pdf> (дата звернення 15.02.2025).
18. Мандюк О.О. Поняття та підстави припинення дії індивідуальних адміністративних актів. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Юридичні науки». 2016. Вип. 3, Том 1. С. 158–161
19. Білоцерковець Н.В. Адміністративно-правове регулювання державного нагляду (контролю) у сфері надання електронних довірчих послуг і напрями його вдосконалення. *Право і суспільство*. 2019. № 6. Ч. 2. С. 16-26. DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736-2019-6-2-3> (дата звернення 15.02.2025).
20. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X. Дата оновлення: 01.02.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#top> (дата звернення 15.02.2025).
21. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 № 3038-VI. Дата оновлення: 09.02.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text> (дата звернення 15.02.2025).